

Opinia
do ustawy – Prawo probiercze
(druk nr 1124)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. – Prawo probiercze ma dostosować prawo i administrację probierczą do zmian, które nastąpiły na rynku złotniczym i jubilerskim w okresie obowiązywania dotychczasowych przepisów.

W ustawie zaproponowano w szczególności:

- 1) wyłączenie od obowiązku oznaczania cechą probierczą półfabrykatów z metali szlachetnych przeznaczonych dla celów dentystycznych,
- 2) wprowadzenie zasady, zgodnie z którą próg masy, poniżej którego wyrób nie podlega obowiązkowi zgłoszenia do badania i cechowania, odnosi się do masy metalu szlachetnego zawartego w wyrobie, a nie do masy całego wyrobu,
- 3) wprowadzenie możliwości tworzenia punktów probierczych u przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie obrotu wyrobami z metali szlachetnych,
- 4) uzupełnienie regulacji dotyczącej organizacji zadań administracji probierczej w ten sposób, aby kompetencje zastrzeżone dotychczas wyłącznie dla organów państwowych, mogły być wykonywane w ramach partnerstwa publiczno-privatnego,
- 5) zmianę ustroju organów administracji probierczej poprzez zniesienie naczelników obwodowych urzędów probierczych oraz likwidację obwodowych urzędów probierczych.

W myśl art. 2 ustawy, metalami szlachetnymi są platyna, pallad, złoto i srebro oraz metale z grupy platynowców: iryd, osm, rod i ruten – w stanie czystym albo w stopach z innymi metalami.

Wyrobem z metalu szlachetnego jest w rozumieniu ustawy wyrób, w którym zawartość metalu szlachetnego nie jest niższa niż zawartość odpowiadająca najniższej próbie obowiązującej dla danego metalu szlachetnego.

Wyroby z metali szlachetnych mogą być wprowadzane do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są oznaczone polskimi albo uznawanymi w Polsce cechami probierczymi lub posiadają świadectwo badania.

Wymogu cechowania albo uzyskania świadectwa badania nie stosuje się do wyrobów z metali szlachetnych, w których masa części wykonanych ze stopu metali szlachetnych jest mniejsza niż 1 gram – dla stopów platyny albo złota oraz 5 gramów – dla stopów srebra, wyrobów dawnego pochodzenia, narzędzi służących do celów naukowych i przemysłowych, wyrobów medycznych, odznaczeń, odznak i orderów w rozumieniu przepisów o orderach i odznaczeniach oraz odznak honorowych ustanowionych na podstawie przepisów o odznakach i mundurach, inkrustacji, monet, surowców, półfabrykatów oraz złomu.

Organ administracji probierczej określi na podstawie badania zawartość metalu szlachetnego w wyrobie oraz stwierdzi, w drodze decyzji administracyjnej, czy zawartość ta odpowiada obowiązującej próbie, umieszczając na wyrobie cechę probierczą, wydając świadectwo badania lub umieszczając znak "MET". W ustawie określono przesłanki, od których uzależnia się stosowanie każdej z metod legalizacji wyrobów z metali szlachetnych.

Wprowadzane do obrotu nowo wytworzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyroby z metali szlachetnych oraz nie podlegające cechowaniu wyroby wytworzone poza krajem – oznacza się znakiem imiennym. Do oznaczania wyrobów znakiem imiennym oraz zgłoszenia znaku do rejestru jest obowiązany wytwórca albo inny podmiot wprowadzający je do obrotu.

Rejestr znaków imiennych jest prowadzony w systemie informatycznym przez właściwego dyrektora okręgowego urzędu probierczego, który dokonuje wpisu albo go odmawia, w drodze decyzji administracyjnej.

W dotychczasowym stanie prawnym funkcjonuje trójszczeblowa struktura organów administracji probierczej: Prezes Głównego Urzędu Miar, dyrektorzy okręgowych urzędów probierczych oraz naczelnicy obwodowych urzędów probierczych.

Organom tym podporządkowane są odpowiednio: Główny Urząd Miar, 2 okręgowe urzędy probiercze oraz 10 obwodowych urzędów probierczych.

W ustawie zaproponowano ograniczenie administracji probierczej poprzez zniesienie naczelników obwodowych urzędów probierczych oraz likwidację podległych im urzędów.

W ramach uprawnień nadzorczych organy administracji probierczej mogą dokonywać kontroli u przedsiębiorców zajmujących się obrotem wyrobami z metali szlachetnych. W toku czynności kontrolnych mają nadto prawo wydawać decyzje administracyjne w przedmiocie wycofania wyrobu z metali szlachetnych z obrotu, postanowienia o zabezpieczeniu wyrobów lub innych dowodów naruszenia przepisów ustawy, dokonywać oględzin wyrobów, badać dokumenty oraz nakładać grzywny w drodze mandatu karnego.

W celu wykonywania zadań związanych z przeprowadzaniem badań i oznaczaniem wyrobów z metali szlachetnych i wyrobów zawierających metale szlachetne oraz prowadzeniem rejestru znaków imiennych, organy administracji probierczej będą mogły zawierać z partnerami prywatnymi umowy, o których mowa w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Na podstawie art. 34 ustawy, Prezes Głównego Urzędu Miar może tworzyć punkty probiercze u podmiotu wprowadzającego wyroby z metali szlachetnych do obrotu, na jego wniosek. Podmiot wnioskujący o utworzenie punktu probierczego będzie obowiązany zapewnić warunki techniczno-organizacyjne do przeprowadzania w nim badań, a w szczególności utrzymywać odpowiednio wyposażone i zabezpieczone miejsce ich wykonywania.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa uchwalona przez Sejm na 85. posiedzeniu w dniu 25 lutego br. pochodziła z przedłożenia rządowego. Rada Ministrów poinformowała, że projekt został notyfikowany Komisji Europejskiej.

Projektem zajmowała się Komisja Gospodarki.

Ustawa nie budziła kontrowersji ani nie była przedmiotem istotnych poprawek. Obniżono m.in. z 8 do 5 gramów wagę dla stopów srebra, poniżej której nie stosuje się obowiązku oznaczania wyrobów z metali szlachetnych cechami probierczymi albo uzyskania dla nich świadectwa badania.

Posłowie uchwalili ustawę przy 418 głosach za, przy braku głosów przeciw i wstrzymujących się.

III. Uwagi

- 1) Zgodnie § 158 Zasad techniki prawodawczej, odsyłając do innego aktu normatywnego przytacza się tytuł tego aktu wraz z adresem publikacyjnym.

Propozycja poprawki:

w art. 6 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

- "5) odznaczeń i orderów w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. Nr 90, poz. 450 z późn. zm.) oraz odznak honorowych ustanowionych na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. Nr 31, poz. 130 z późn. zm.) przez organy władzy publicznej;"

- 2) Art. 11 pkt 2 stanowi w zdaniu wstępnym, że znak "MET" umieszcza się także "na częściach wyrobu z metalu szlachetnego wykonanych z metali nieszlachetnych, o których mowa w art. 15 ust. 1" określenie to jest nieprecyzyjne a ponadto różni się od użytego w przepisie, do którego następuje odesłanie.

Propozycja poprawki:

w art. 11 w pkt 2 w zdaniu wstępnym wyrazy "na częściach wyrobu z metalu szlachetnego wykonanych z metali nieszlachetnych" zastępuje się wyrazami "na częściach wchodzących w skład wyrobu z metalu szlachetnego, wykonanych z metali nieszlachetnych";

- 3) Art. 12 ust. 1 określa warunki, które powinny spełniać wyroby z metali szlachetnych zgłoszone do badania i oznaczenia cechą probierczą. Ponieważ oznaczenie cechą probierczą rodzi taki sam skutek prawny, jak wydanie świadectwa badania, rozważyć należy, czy warunki z art. 12 ust. 1 nie powinny dotyczyć także wyrobów, w stosunku do których istnieje obowiązek uzyskania świadectwa badania.

Propozycja poprawki:

w art. 12 w zdaniu wstępnym wyrazy "zgłoszone do badania i oznaczenia cechą probierczą" zastępuje się wyrazami "zgłoszone do badania w celu oznaczenia cechą probierczą lub wydania świadectwa badania".

- 4) Zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 5 wyroby z metali szlachetnych zgłoszone do badania i oznaczenia cechą probierczą, powinny być oznaczone znakiem imiennym – w przypadku wyrobów nowo wytworzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W myśl art. 18 ust. 1 znakiem imiennym oznacza się wprowadzane do obrotu nowo wytworzone na

terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyroby z metali szlachetnych oraz wyroby z metali szlachetnych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, wytworzone poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Co prawda wyroby wymienione w art. 6 ust. 1 zostały zwolnione spod obowiązku cechowania, ale ustawodawca wprowadził możliwość oznaczania ich cechą probierczą na wniosek.

Propozycja poprawki

w art. 12 w ust. 1 w pkt 5 po wyrazach "nowo wytworzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej" dodaje się wyrazy "oraz wyrobów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, wytworzonych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej";

5) Art. 31 ust. 2 stanowi, że Prezes Głównego Urzędu Miar sprawuje nadzór i kontrolę w zakresie prawidłowości wykonywania przez dyrektorów okręgowych urzędów probierczych należących do nich zadań oraz prawidłowości funkcjonowania kierowanych przez nich urzędów. W nauce prawa administracyjnego przyjęto, że nadzór oznacza kontrolę oraz prawo wydawania przez nadzorującego władczych poleceń podmiotowi nadzorowanemu. Ponieważ nadzór jest pojęciem szerszym od kontroli, posługiwanie się tymi określeniami jednocześnie jest zbędne. Podobna uwaga dotyczy art. 35 ust. 3.

Propozycje poprawek:

1) *w art. 31 w ust. 2 skreśla się wyrazy "i kontrolę";*

2) *w art. 35 w ust. 3 wyrazy "w wyniku przeprowadzonych czynności w ramach nadzoru lub kontroli" zastępuje się wyrazami "w wyniku przeprowadzonych ramach nadzoru czynności";*

6) W art. 36 ust. 1 ustawy określono katalog czynności, za które organy administracji probierczej pobierają opłaty. Wysokość opłat za wymienione czynności określić ma minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Prezesa Głównego Urzędu Miar. Taka metoda określania wysokości opłat może zostać podważona w świetle art. 2 Konstytucji RP. Z powołanej normy konstytucyjnej Trybunał Konstytucyjny wywiódł zasadę, zgodnie z którą nałożone na adresatów ustawy opłaty za czynności w niej wskazane powinny być określone w tym samym akcie prawnym (np. w załączniku do ustawy), a nie delegowane do przepisów wykonawczych. Jeżeli ustawodawca zdecyduje się jednak przekazać te kwestie do rozporządzenia, powinien przynajmniej wskazać górne granice opłat.

7) Zgodnie z art. 36 ust. 7, opłaty za ekspertyzy wyrobów z metali szlachetnych są obliczane na podstawie stawki godzinowej, po zakończeniu czynności badawczych. Ustawa nie określa jednak wysokości stawki godzinowej, materia ta nie została również przekazana do uregulowania w akcie wykonawczym.

Propozycja poprawki:

w art. 36 w ust. 8 wyrazy "wysokość opłat i tryb ich pobierania" zastępuje się wyrazami "wysokość opłat, o których mowa w ust. 1 i tryb ich pobierania oraz wysokość stawki godzinowej, o której mowa w ust. 7";

8) W myśl § 4 ust. 1 Zasad techniki prawodawczej, ustawa nie może powtarzać przepisów zamieszczonych w innych ustawach. Art. 40 ust. 1, 2 i 4 określające zasady prowadzenia kontroli działalności gospodarczej przez przedstawicieli administracji probierczej, stanowią dosłowne powtórzenie norm zawartych w art. 79a ust. 1 oraz 80a ust. 1 i 2, w rozdziale 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. Zabieg taki nie dość, że niezgodny z dyrektywą Zasad techniki prawodawczej, jest ponadto zbędny, ponieważ art. 44 ustawy stanowi, że w zakresie w niej nieuregulowanym do kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorców stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Propozycja poprawki:

w art. 40 skreśla się ust. 1, 2 i 4;

9) W art. 46 w pkt 2 stypizowano wykroczenie polegające na uniemożliwianiu lub utrudnianiu organom administracji probierczej wykonywania zadań przez odmowę udostępnienia dokumentów, o których mowa w art. 41. Ponieważ art. 41 uprawnia organy administracji probierczej do gromadzenia "dowodów, w szczególności dokumentów i zabezpieczonych wyrobów z metali szlachetnych" rozważyć należy, czy art. 46 pkt 2 nie powinien obejmować swoją dyspozycją odmowy udostępnienia wszystkich dowodów, o których mowa w art. 41.

Propozycja poprawki:

w art. 46 w pkt 2 po wyrazie "dokumentów" dodaje się wyrazy "lub innych dowodów";

10) W art. 47 wskazano katalog przepisów, których naruszenie stanowi wykroczenie zagrożone karą grzywny. W katalogu tym zabrakło art. 18 ust. 2 (obowiązek oznaczania wyrobów znakiem imiennym) oraz art. 19 ust. 5 (obowiązek przedstawienia znaku

imiennego we właściwym okręgowym urzędzie probierczym w celu wykonania odbitki kontrolnej znaku). Gdyby okazało się, że pominięcie tych przepisów w katalogu naruszeń stypizowanych jako wykroczenia nie było zamierzone, rozważyć należy przyjęcie poniższej poprawki.

Propozycja poprawki;

w art. 47 wyrazy "art. 6 ust. 2 i 3, art. 8 lub art. 19 ust. 1" zastępuje się wyrazami "art. 6 ust. 2 i 3, art. 8, art. 18 ust. 2, art. 19 ust. 1 lub art. 19 ust. 5".

*Maciej Telec
Główny legislator*